

ATELIERUL NR.2

ECONOMIE ȘI MANAGEMENT PUBLIC

SECȚIA 2.1

PROBLEME ECONOMICE ÎN CONDIȚIILE GLOBALIZĂRII

PROVOCĂRILE BASEL III

PENTRU SISTEMUL BANCAR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Tatiana MANOLE,
doctor habilitat în științe economice,
profesor universitar,
Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

Natalia ȘTEFÎRȚĂ,
doctor în științe economice,
conferențiar universitar,
Universitatea Tehnică din Moldova

SUMMARY

Basel III is a fundamental overhaul of the regulatory framework and supervision of the banking industry in the future, so as to strengthen the financial system. The purpose of this paper is to analyze the impact of introducing Basel III on the banking system in Europe and, respectively, in the Moldova banking system.

Basel III reprezintă o revizuire fundamentală a cadrului de reglementare și supraveghere a industriei bancare pe viitor, obiectivul fiind consolidarea stabilității sistemului financiar. Structurat pe două părți, în cadrul acestui articol analizăm impactul introducerii Basel III asupra sistemului bancar la nivel european și, respectiv, asupra sistemului bancar din Republica Moldova. Motivația introducerii Basel III se bazează pe următoarele considerente: [1, pp. 1-2]

- *efectele negative ale crizelor bancare.* Literatura economică arată că rezultatul crizelor bancare se materializează în pierderi ale producției economice egale cu aproximativ 60% din PIB, în perioada de precriză;

- *frecvența crizelor bancare.* Din 1985, au existat peste 30 de crize bancare în statele-membre ale Comitetului de la Basel;

- *beneficiile Basel III depășesc costurile implementării,* deoarece un sistem bancar stabil este piatra de temelie a dezvoltării durabile, cu efecte benefice pe termen lung.

Noul Acord Basel III are drept obiectiv consolidarea stabilității sistemului bancar, prin aplicarea unor standarde exigente menite a îmbunătăți capacitatea acestuia de a absorbi șocurile din sectorul economic și financiar, precum și de reducere a riscului de contagiune dinspre sectorul financiar spre economia reală. [3, pp.11-15] Măsurile impun standarde mai exigente pentru bănci referitoare la adecvarea capitalului, cerințele de lichiditate și efectul de pârgie, principalul scop fiind diminuarea efectelor negative ale crizelor financiare. Îmbunătățirea calității bazei de capital și noi standarde în managementul lichidității sunt destinate a întări capacitatea băncilor de a absorbi șocurile, evitând utilizarea fondurilor publice pentru recapitalizare, efectele benefice îndreptându-se implicit spre consumatori, investitori sau guverne. Impactul Basel III asupra principalelor segmente de retail-banking, precum și cea de corporate sunt afectate, în principal, de acele prevederi ale Basel III care afectează întreaga bancă, în special, cerințele superioare de capital și lichiditate.

Tabelul 1

Sinteza măsurilor la nivelul UE (Basel III)

	Deficiențe evidențiate de actuala criză	Măsuri propuse de Basel III	Obiectivele măsurilor
Cerințe de capital	Baza de capital insuficientă pentru acoperirea pierderilor, ceea ce a dus la utilizarea fondurilor publice.	Îmbunătățirea calității bazei de capital prin: <ul style="list-style-type: none"> - includerea în capitaluri proprii (fonduri proprii de nivel 1 de bază), pe lângă rezultatul reportat și rezerve, a acțiunilor ordinare, fiind excluse acțiunile preferențiale; - eliminarea elementelor incluse în fondurile proprii de nivel 1 suplimentar care nu au suficientă capacitate de absorbție a pierderilor; - majorarea cerințelor minime de fonduri proprii de nivel 1 de la 4 % la 6 % și a cerinței minime de capitaluri proprii (fondurilor proprii de nivel 1 de bază), de la 2 % la 4,5 %; - introducerea amortizorului de capital anticiclic și a amortizorului fix de conservare a capitalului (2,5 %), ambele fiind asigurate din elemente de capital propriu. 	Limitarea expunerii la riscuri; consolidarea stabilității financiare.
	Transparența insuficientă a structurii capitalului.	Creșterea exigențelor privind transparența capitalului de reglementare.	Creșterea cerințelor de transparență.
Efectul de părghie	Risc sporit de faliment.	Introducerea efectului de părghie ca măsură adițională.	Reducerea probabilității manifestării riscului sistemic și creșterea rezistenței la situații de criză.
Standarde de lichiditate	Ponderea ridicată a resurselor pe termen scurt, finanțarea activelor pe termen lung.	Introducerea unor standarde internaționale minime pentru riscul de lichiditate.	Reducerea probabilității manifestării riscului sistemic și creșterea rezistenței la situații de criză.
	O supraapreciere a lichidității pe piață.		
Băncile de importanță sistemică	Recapitalizarea instituțiilor în vederea limitării riscului sistemic a angajat fonduri publice considerabile, ceea ce a condus la creșterea datoriilor suverane.	Cerințe adiționale impuse băncilor de importanță sistemică.	Consolidarea stabilității financiare; creșterea transparenței; evitarea utilizării fondurilor publice în salvarea instituțiilor de credit.
	Lipsa unui cadru adecvat de reglementare privind restruc-turarea și falimentul băncilor.	Conturarea unui nou cadru de management al crizelor.	

Sursa: http://www.bis.org/publ/bcbs/b3prog_rep_table.htm

Unele instituții de retail vor fi, de asemenea, afectate de măsurile care privesc calitatea bazei de capital (deducerea participațiilor tacite în Germania).

Produsele cu pondere de risc relativ ridicată (finanțarea structurată sau împrumuturi negarantate) vor fi afectate substanțial. Dintre cele trei segmente, cel de investment banking și, în special, piețele de capital suportă cele mai multe modificări, sub impactul noilor raporturi de capital. Activitatea de pe piața instrumente derivate OTC va fi afectată de faptul că băncile sunt nevoite să dețină un nivel superior de capital pentru acoperirea riscului de piață și a riscului de credit al contrapartidei.

Tabelul 2

Stadiul adoptării Basel III la sfârșitul lunii septembrie 2011 la nivelul unor state

Țara	Basel III	Etapile următoare - planuri de punere în aplicare
Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg, Olanda, Spania, Suedia,	2	Urmează procesul stabilit la nivelul UE - propunerea UE a fost publicată la 20 iulie 2011.
Elveția	1	Proiectul regulamentului privind Basel III urmează să fie publicat spre consultare la 17 octombrie 2011 - regulamentul SIFI definitiv (nivel: Legea bancară) va fi adoptat de către Parlament la 30 septembrie 2011 - Proiect de lege SIFI urmează să fie publicat în Q4 2011.
SUA	1	Proiectul regulamentului este planificat pentru consultare în cursul anului 2011. Măsurile Basel 2.5 și Basel III trebuie să fie puse în aplicare într-o manieră coordonată cu reforma legislativă Dodd-Frank.
Japonia	1	Consultare publică planificată la începutul anului 2012. Publicarea finală la sfârșitul lunii martie 2012. Punerea în aplicare la sfârșitul lunii martie 2013. În Japonia, anul fiscal pentru banci începe în aprilie și se încheie în martie.

Sursa: http://www.bis.org/publ/bcbs/b3prog_rep_table.htm

Impactul introducerii noilor cerințe de capital Basel III asupra sistemului bancar din Republica Moldova se consideră a fi limitat. La jumătatea anului 2011, la nivelul sistemului bancar din Republica Moldova, fondurile proprii de nivel 1 dețin 80 % din fondurile proprii totale, iar instrumentele hibride de capital lipsesc. Această structură a fondurilor proprii atenuează eventualul impact al implementării cerințelor de capital Basel III.

Impactul Basel III asupra sistemului bancar din Republica Moldova se consideră a fi limitat, propunem o serie de măsuri:

a) ajustarea modelului de business. Băncile își vor revizui indicatorii de profitabilitate în contextul unui mediu superior de reglementare. De asemenea, unele segmente de business vor fi evaluate pe criterii de „accesibilitate”, având în vedere deficitul de finanțare și de capital în viitor. Ajustarea gamei de produse se poate realiza în mai multe direcții:

- băncile se pot orienta spre produse care să satisfacă nevoile clienților, dar care angajează cerințele de capital mai scăzute;

- lansarea pachetelor de produse care combină etapa de finanțare cu cea de economisire, băncile având posibilitatea de a atrage fonduri sub formă de depozite de la populație și, respectiv, întreprinderile mici și mijlocii;

- băncile pot crește ponderea creditelor acordate pe termen scurt pentru a reduce costurile de finanțare (de exemplu, orientarea spre credite de tip revolving în detrimentul celor ipotecare);

b) restructurarea bilanțurilor bancare. Basel III se bazează pe managementul integrat al activelor, capitalului și al finanțării, instituțiile de credit neavând oportunitatea optimizării activelor și pasivelor în mod independent.

Noile norme privind calitatea capitalului se îndepărtează de Basel II și oferă spațiu de manevră limitat băncilor, deoarece acestea sunt nevoite să deducă: [2, pp. 16]

- capitalul filialelor de asigurări care depășesc un prag de 10 procente, reducându-se, astfel, posibilitatea de a reutiliza o mare parte din acest capital în activitatea bancară a entității consolidate;

- valoarea oricărui beneficiu definit a activelor fondului de pensii;

- investițiile în instituțiile financiare neconsolidate peste pragul de 10 procente.

În scopul de a atenua impactul adoptării Basel III, instituțiile financiare: [3, pp. 16]

- pot optimiza domeniul de aplicare a capitalului consolidat prin achiziționarea participațiilor minoritare sau prin reducerea excesului de capital al filialelor bancare;

- pot optimiza deținerile lor în instituțiile financiare prin reducerea investițiilor neconsolidate sub pragurile definite de către autoritatea de reglementare pentru deducerile de capital.

BIBLIOGRAFIE

1. Basel Committee on Banking Supervision (2011). „Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems”, Bank for International Settlements.
2. Philipp, H. et al. (2010). Basel III and European banking: Its impact, how banks might respond, and the challenges of implementation, EMEA Banking.

3. Walter, S., „Basel III and Financial Stability”, Speech at the 5th Biennial Conference on Risk.
4. www.bnm.md